

БЕКІТІЛГЕН
Қазақстан Республикасы
Көлік министрлігі жанындағы
Су көлігі саласындағы кәсіптік
салалық кеңестің шешімімен
бекітілген отырыстың
2024 жылғы 26 маусымдағы
№ 6 хаттамасы

Су көлігі саласындағы салалық
біліктілік шеңбері

МАЗМҰНЫ

1.	Негізгі терминдер	3
2.	Салалық біліктілік шеңберінің паспорты	5
2.	Жалпы ережелер	6
3.	Саланың ағымдағы жай-күйі	8
4.	Саланы талдау	8
5.	ЭҚЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің әрбір түрінің кәсіпорындарында ҰСК бойынша сабақтар мен кәсіптердің негізгі топтарының сипаттамасы және олардың білімі (дипломдар, сертификаттар, куәліктер) және жұмыс тәжірибесі бойынша тиісті біліктіліктері.	14
6.	Саланың кәсіби стандарттарының тізбесі: қолданыстағы және әзірлеуге жоспарланған.	31
7.	Қорытындылар мен ұсыныстар	31
8.	Кестелік форматтағы СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы	34
9.	Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы	59
10.	СБШ-дағы кәсіптік біліктілік картасы 2008 (ISCO-08) және ҰСК сабақтарының халықаралық стандарттық сыныптамасын ескере отырып	59

Основные термины и понятия

Ұлттық біліктілік жүйесі (ҰБЖ)	–	еңбек нарығы тарапынан қызметкерлердің біліктілігіне сұраныс пен ұсыныстарды құқықтық және институционалдық реттеу тетіктерін және білім беру және оқыту жүйесі тарапынан біліктілік ұсыныстарын қоса алғанда, біліктілік шеңберін қолдайтын тетіктердің жиынтығы;
Ұлттық біліктілік шеңбері (ҰБШ)	–	еңбек нарығында танылатын біліктілік деңгейлерінің жүйелік және құрылымдық сипаттамасы;
Салалық біліктілік шеңбері (СБШ)	–	салада танылған біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы, деңгейлердің әрқайсысы дескрипторлар деп аталатын бірыңғай параметрлер (критерийлер) жиынтығымен сипатталады;
Кәсіби топ (кәсіби қызмет саласы)	–	жалпы интеграциялық негізі бар (мақсаты, объектілері, технологиялары, оның ішінде еңбек құралдары ұқсас немесе жақын) және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын көздейтін саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;
Кәсіптік кіші топ (еңбек қызметінің түрі)	–	кәсіби топтың бір бөлігі, еңбек функциялары мен оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің жиынтығымен қалыптасқан кәсіптер жиынтығы;
Еңбек функциясы	–	еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы;
Кәсіби міндет	–	еңбек функциясын іске асыруға және белгілі бір кәсіби топта немесе кіші топта қажетті нәтижеге қол жеткізуге байланысты іс-әрекеттер туралы нормативтік түсінік;
Функционалды карта	–	белгілі бір кәсіптік топ немесе кіші топ шеңберінде белгілі бір кәсіптердің қызметкері орындайтын еңбек функцияларын, білімдерін, іскерліктерін, дағдылары мен кәсіби міндеттерін құрылымдық сипаттау;
Кәсіби стандарт	–	кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік деңгейіне, құзыреттеріне, мазмұнына, сапасына және еңбек жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт;
Мамандық	–	арнайы дайындық нәтижесінде алынған және білім туралы тиісті құжаттармен расталған белгілі бір білімді, іскерлікт және практикалық дағдыларды қажет ететін адамның еңбек қызметінің негізгі кәсібі;
Лауазымы	–	ұйымның ұйымдық-әкімшілік иерархиясы

		жүйесіндегі функционалдық орны, қызметкердің қызметтік жағдайы;
Сабақ	–	жұмыс орнында жүзеге асырылатын, орындалатын негізгі міндеттер мен міндеттердің сәйкестігінің жоғары деңгейімен сипатталатын табыс немесе табыс әкелетін жұмыстар жиынтығы.
Құзыреті	–	қызметкердің кәсіби стандарттардың талаптарына сәйкес еңбек функцияларын сапалы орындауын қамтамасыз ететін білімнің, іскерліктің, тәжірибе мен қатынастардың (тұтас көзқарастардың) органикалық тұтастығы;
Оқыту нәтижелері	–	құзыреттілік терминінің шартты синонимі, оқуды аяқтағаннан кейін адам не білетінін, түсінетінін және не істей алатынын анықтау;
Біліктілік	–	білім беру, оқыту немесе еңбек қызметі процесінде (жұмыс орнында оқыту, еңбек қызметін жүзеге асыруға құқық беретін) қалыптастырылған кәсіптік қызметтің нақты түрі (кәсіптік стандарттың талаптары немесе практика нәтижесінде қалыптасқан талаптар) шеңберінде еңбек функцияларын орындауға қойылатын талаптарға сәйкес келетін құзыреттердің бар екендігін растайтын диплом, сертификат түріндегі құндылықты ресми тану қызметі)
Біліктілік деңгейі немесе біліктілік деңгейі	–	күрделілік, еңбек әрекеттерінің стандарттылығы, жауапкершілік және дербестік параметрлері бойынша сараланатын қызметкердің даярлық деңгейіне және құзыретіне қойылатын талаптар жиынтығы;
Білім	–	жеке және кәсіби қызметте пайдаланылатын ақпарат, нормалар;
Дағды	–	екі белгісі бар белгілі бір кәсіп шеңберінде нақты тапсырмалар мен міндеттерді орындау қабілеті: - шеберлік деңгейі-орындалатын міндеттер мен міндеттердің күрделілігі мен көлемін анықтайды; - дағдылардың мамандануы пайдаланылатын құралдар мен жабдықтардың, өңделетін немесе пайдаланылатын материалдардың және өндірілетін тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің түрлерін ескере отырып, орындалатын міндеттер мен міндеттердің сипаты мен шеңберін айқындайды.
Белгіленген біліктілік деңгейі	–	практикалық қызметтің белгілі бір саласында қарапайым міндеттерді орындау үшін қажетті кәсіп пен практикалық дағдыларды меңгеру (жеделдетілген оқыту нысаны бойынша алу мүмкіндігі, кәсіптік даярлау);

Біліктіліктің жоғары деңгейі	– жоғары технологиялармен және кәсіптік қызметпен байланысты экономиканың барлық салаларында (училищелерде, колледждерде және жоғары колледждерде негізгі орта және (немесе) жалпы орта білім базасында) күрделі (сабақтас)кәсіптер мен жұмыстарды орындаудың практикалық дағдыларын меңгеру;
Орта буын маманы	– орындалатын жұмысты жоспарлау мен ұйымдастыруды (училищелерде, колледждерде және жоғары колледждерде негізгі орта және (немесе) жалпы орта білім беру базасында)қамтитын Орындаушының белгілі бір міндеттерін орындауға мүмкіндік беретін техникалық және кәсіптік білім берудің интеграцияланған білім беру бағдарламаларын меңгерген адамдарға берілетін біліктілік;
Қолданбалы бакалавр	– орта білімнен кейінгі білім беру бағдарламаларын меңгерген тұлғаларға берілетін біліктілік;
Бакалавриат	– білім беру бағдарламалары тиісті мамандық бойынша «бакалавр» дәрежесін бере отырып, кадрлар даярлауға бағытталған жоғары білім;
Магистратура	– білім беру бағдарламалары тиісті мамандық бойынша «магистр» дәрежесін бере отырып, кадрлар даярлауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім;
Докторантура	– білім беру бағдарламалары философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесін бере отырып, ғылыми, педагогикалық және (немесе) кәсіптік қызмет үшін кадрлар даярлауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім.

• СУ КӨЛІГІ САЛАСЫНДАҒЫ САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ ПАСПОРТЫ

Сала: - мемлекеттің, заңды және жеке тұлғалардың жүктерді және/немесе жолаушыларды кемелермен тасымалдауда қажеттіліктерін қамтамасыз ету.

Кәсіби топтар:

0716 Автокөлік құралдары, теңіз және әуе кемелері

1041 Көлік қызметтері

Экономикалық қызмет түрі: Су көлігінің қызметі.

ЭҚЖЖ коды: 50

• ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

Саланың көзқарасы – елдің экспорттық-импорттық, каботаждық және транзиттік жүк тасымалдарына қажеттілігін толық көлемде қамтамасыз ететін және қазіргі заманғы техникалық базасы бар заманауи жоғары технологиялық су көлігін құру, Қазақстанның көлік инфрақұрылымын халықаралық көлік жүйесіне интеграциялау, Қазақстанның транзиттік әлеуетін іске асыру.

СБШ мақсаты – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасын, экономиканы дамытудың перспективаларын, басымдықтарын және су көлігін дамыту стратегиясын ескере отырып, ұлттық біліктілік шеңбері (бұдан әрі – ҰБК) негізінде қолданыстағы біліктіліктерге қойылатын талаптарды тұжырымдау, сондай-ақ салааралық құзыреттер мен сабақтас кәсіп түрлерін (біліктіліктерді) көрсете отырып, біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптерді картаға түсіру.

СБШ міндеттері:

- Құзыреттерді стандарттау: су көлігі саласының табысты және сапалы жұмыс істеуі үшін қажетті негізгі құзыреттерді анықтау.
- Су көлігі саласының тиімді жұмыс істеуі үшін қажетті білімді, іскерлікті және дағдыларды стандарттау.
- Су көлігінің серпінді өзгеріп отыратын саласының талаптарына сәйкес сарапшылардың біліктілігін арттыру және үнемі жаңарту үшін мүмкіндіктерді қамтамасыз ету.
 - Сертификаттау және оқыту жүйесі арқылы кәсіби дамуды қолдау.
 - Сертификаттау және оқыту жүйесі арқылы кәсіби дамуды қолдау.
 - Білім беру бағдарламалары мен су көлігі саласындағы еңбек нарығының талаптары арасында байланыс орнату.

«Кәсіптік біліктіліктер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 4-тармағына сәйкес СБШ Қазақстан Республикасының Ұлттық біліктілік жүйесінде белгіленген ҰБШ-ға негізделеді. ҰБШ біліктіліктің сегіз деңгейін қамтиды, бұл «білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңында айқындалған Еуропалық біліктілік шеңберіне және білім беру деңгейлеріне сәйкес келеді.

СБШ Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 14 қыркүйектегі № 384 бұйрығымен бекітілген Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидалары негізінде әзірленді және су көлігі саласындағы мақсаттарды, міндеттерді, өндірістік циклды, қызмет түрлерін және ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлін ескере отырып, ҰБШ-ның қызметкерлердің құзыреттеріне қойылатын талаптарын нақтылайды.

Су көлігі саласындағы СБШ кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін негіз қалаушы құжат болып табылады, ол өз кезегінде су көлігі саласындағы білім

беру бағдарламаларының негізіне алынуы және сала қызметкерлерінің құзыреттерін бағалаудың объективті жүйесін құруы тиіс.

СБШ келесі қағидаттарды ескере отырып әзірленді:

- саладағы негізгі өнімді айқындау-кемені пайдалана отырып, жолаушыларды, багажды, жүктерді тасымалдау, оның ішінде оның құрылысын пайдалану бойынша қызметтер көрсету;
- сала шекараларын анықтау;
- еңбек бөлінісі жүйесін анықтау;
- салада өмір сүру перспективалары мен өзгергіштігін ескере отырып, өзара байланысты кәсіби топтарды және/немесе кіші топтарды анықтау;
- практикалық тәжірибені ескере отырып, Біліктіліктің төменгі деңгейлерінен жоғары деңгейлеріне өту кезінде біліктілікті дамыту траекторияларының сабақтастығы;
- СБШ талаптарының барлық кәсіби топтарға және/немесе кіші топтарға қолданылуы;
- біліктілік деңгейлерінің иерархиясының еңбек бөлінісінің құрылымына және Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесіне сәйкестігі;
- кәсіби қызмет параметрлері арқылы СБШ біліктілік деңгейлерін (кіші деңгейлерін) сипаттау;
- саланың функционалдық картасын жасау арқылы саланың функционалдық талдауын жүргізу;
- оларды орындайтын қызметкерлердің емес, еңбек қызметінің түрлерін және олардың лауазымдық міндеттерін орындау сапасын сипаттау.

Қызмет түрлері біліктілігінің функционалдық картасы Кәсіби қызметтің біліктілік деңгейлерінен тұрады, атап айтқанда:

- еңбек функциялары - еңбек процесінің бір немесе бірнеше міндеттерін шешуге бағытталған өзара байланысты әрекеттер жиынтығы.

Су көлігі саласында талдау жүргізу үшін ашық ресми көздер пайдаланылды:

- анықтамалық материалдар, статистикалық және талдамалық ақпарат;
- Қазақстан Республикасы Көлік министрлігі теміржол және су көлігі комитетінің Статистикалық және талдамалық ақпараты;
- су көлігі саласы бойынша материалдар (Пресс-релиздер, талдамалық және анықтамалық ақпарат, мемлекеттік органдардың есептері, Дүниежүзілік Банктің жобалары);
- Қазақстан Республикасының жіктеуіштері;
- ашық көздерден алынған ақпарат (дереккөз көрсетілген).

• САЛАНЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ

ҰБШ деңгейі			
4-6	<p style="text-align: center;">1. Басқару процестері</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кемелердің қауіпсіз жүзуін қамтамасыз ету. Кемелерді ЖІӨ және Акватория учаскелерінде өткізу; • Теңіз флотын қауіпсіз пайдалануды ұйымдастыру және бақылау; • Маманды теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жіберу үшін міндетті кәсіптік даярлықты ұйымдастыру; • Кемелерді салуды, жабдықтауды және жаңғыртуды ұйымдастыру 		
1-6	<p>3. Өндірістік процесті дайындау</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ішкі су жолдарын күтіп ұстау; • Су көлігі кемелерінің жіктелуі және техникалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету (кеме қатынасы тіркелімі) • Техникалық флоттың ішкі суда жүзетін кемелерін пайдалану және өндіру-технологиялық қызметі; • Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) күтіп ұстау; 	<p style="text-align: center;">2. Негізгі өндірістік процестер</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кеме қатынасы жағдайына қызмет көрсету (кеме жүргізуші – жол шебері); • Кеме қатынасы жағдайына қызмет көрсету (кеме механигі-жол шебері); • Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) кеме өткізу; • Теңіз кемелерінің электр энергетикалық жүйесін пайдалану; • Теңіз кемелерін және ішкі жүзу кемелерін кеме жүргізу (кеме жүргізуші); • Теңіз кемелерінің және ішкі жүзу кемелерінің Кемелік энергетикалық қондырғыларын пайдалану (кеме механигі); 	<p style="text-align: center;">4. Өндірістен кейінгі процестер</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кеме жүретін гидротехникалық құрылысты (шлюзді) жөндеу; • Ішкі су жолдарының кемелерін жөндеу;
1 – 5	<p style="text-align: center;">5. Көмекші процестер</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кеме және басқа жүктерді тиеу және түсіру. 		

• САЛАНЫ ТАЛДАУ

Саланы стратегиялық талдау оның рентабельділігінің әлеуетін, оған әсер ететін факторларды, бәсекелестік артықшылықты арттыру жолдарын және т. б. анықтауға бағытталған..

Біздің жағдайда салалық талдау салалық біліктілік шеңберін әзірлеу үшін саланың шекаралары мен құрылымын белгілеу мақсатында, сондай-ақ

қызмет түрлерін, қажетті Біліктіліктер мен құзыреттерді белгілеу, тиісті кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін кәсіптердің карталарын жасау мақсатында жүргізіледі.

ТЕҢІЗ КӨЛІГІ - қызмет саласы теңіз арқылы кемелермен жүктер мен жолаушыларды тасымалдауды ұйымдастыру және жүзеге асыру болып табылатын экономика саласы.

Қазіргі уақытта саланы Каспий теңізінде Ақтау порты, Ақтау теңізінің солтүстік терминалы және Құрық порты, ұлттық теңіз тасымалдаушысы «Қазақтеңізкөлікфлоты» кеме қатынасы компаниясы және жеке кеме иелері ұсынады.

Қазіргі уақытта Ақтау теңіз порты Каспий теңізіндегі жетекші орындардың бірін алады.

Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін, құрғақ жүктерді (астық, металл, минералды тыңайтқыштар, ТЖ вагондары) және контейнерлерді, порттың өткізу қабілеті шамамен 12 млн. тоннаны, айлақтар саны-11.

Қытайдан Еуропаға транзиттік тасымалдау көлемін ұлғайту үшін Ақтау портында контейнерлік хаб құру бойынша жұмыс жүргізілуде

2018 жылы қуаттылығы жылына 6 млн. тоннаға жуық Құрық порты паром кешені іске қосылды (қуаттылығы 4 млн. тонна теміржол паром терминалы, қуаттылығы жылына 2 млн. тонна автомобиль паром терминалы, барлығы 4 айлақ).

Құрық портында астық, мұнай құю, әмбебап терминалдар мен бас жүктердің терминалын қамтитын көпфункционалды Саржа терминалының құрылысы жоспарлануда. Мерзімі-2030 жылға дейін.

Нәтижесінде Қазақстанның теңіз порттарының өткізу қабілеттілігі 21 млн. тоннаға жетті.

Қазақстандық порттар арқылы жүктерді ауыстырып тиеу динамикасы

(мың тонна)

Жүктің атауы	2020	2021	2022	2023	% дейін 2022
Мұнай	2213	2190	2463	3609	147%
Құрғақ жүктер, оның ішінде	1561	2290	2201	1430	65%
металл	12	29	191	286	150%
астық	887	1258	912	387	42%
другие басқалары	662	1003	1098	757	69%
Паромдық жүктер	1564	977	1828	2124	116%
вагондар, бірлік	17583	9420	16864	19070	113%
доңғалақ техникасы, бірлік	15347	16230	29397	28096	96%
Барлығы	5338	5457	6492	7163	110%
АТСП	3111	3501	3817	4478	117%
АТСТ	667	981	851	570	67%
Құрық	1560	975	1824	2115	116%

Дереккөз: Ақтау порттары, Ақтау теңіз солтүстік терминалы және Құрық порты туралы ақпарат ресми дереккөздерде жоқ.

ҚР сауда флоты 2023 жылдың қорытындысы бойынша 15 бірлік (10 танкер, 3 контейнерлік кеме және 2 құрғақ жүк) көлемінде 2,76 млн. тонна тасымалдауды қамтамасыз етті.

Сонымен қатар, ҚР тізілімдерінде теңіз көмекші флотының 264 кемесі бар.

Маңғыстау облысында өз флотына қажеттілікті жабу мақсатында кеме құрылысының толық циклін жүзеге асыратын кеме жасау зауытын салу жоспарлануда.

Кемелер экипаждарының құрамында кадрлық әлеуетті дамыту саласында оң динамика байқалады. Атап айтқанда, кеме иелерінің ақпараты бойынша Қазақстанда 972 теңізші жұмыс істейді, оның ішінде 645 Қазақстан Республикасының азаматы және 325 шетел азаматы. Қатардағы құрам толығымен дерлік қазақстандық азаматтардан тұрады.

Кәсіптік-біліктілік бөлінісінде теңіз көлігі мамандарына қойылатын талаптар теңізшілерді даярлау, дипломдау және вахтаны атқару туралы 1978 жылғы халықаралық конвенцияда, 1995 жылғы толықтырулармен және 2010 жылғы түзетулермен (ТДВА -78/95 Конвенциясы) қамтылған.

Қазақстандық кәсіби дипломдарды халықаралық тануды қамтамасыз ету мақсатында ҚР-ның осы саладағы заңнамасы халықаралық талаптарға сәйкес келтірілді және 2021 жылы Қазақстан теңізшілерді даярлау және дипломдау мәселелері бойынша халықаралық теңіз ұйымының (ХТҰ) «Ақ тізіміне» енгізілді.

Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі Ресей Федерациясымен, Әзірбайжанмен, Түркиямен, Либериямен және Багам аралдарымен дипломдарды өзара тану бойынша ведомствоаралық келісімдер жасасу бойынша жұмыс жүргізуде.

Бұдан басқа, кемелерді Мемлекеттік кеме тізілімдерінде тіркеу және теңізшілерге құжаттар беру (теңізшінің жеке куәліктері, теңізге шығу кітапшалары, кәсіптік дипломдар, кәсіптік дипломдарды растау, жеңілдікті рұқсаттар) жүзеге асырылады.

Қазақстан келесі мамандықтар мен бағыттар бойынша персоналға мұқтаж: Электромеханика, гидротехника, энергетика, кеме жөндеу жұмыстарын жүргізу үшін персонал, кеме экипаждарының командалық құрамының қызметкерлері.

Дайындықты (жоғары білім деңгейін) 2 оқу орны жүзеге асырады: Қазақстан-Британ техникалық университетінің Қазақстан Теңіз академиясы (ҚБТУ ҚТА) және Ш. Есенова атындағы Каспий технология және инжиниринг университетінің Теңіз академиясы (КТ ИУТА), аккредиттеуден өткен және заңнамаға сәйкес уәкілетті теңіз біліктілік қоғамы куәландырған.

В Конвенции ТДВА прописаны обязательные стандарты компетентности, знания и профессиональные навыки, которым должен соответствовать тот или иной специалист в сфере морского транспорта, по функциям и уровням ответственности начиная от рядового и командного состава и заканчивая капитаном морского судна.

Теңіз мамандарын даярлаудың ерекшелігі мынада: кәсіби диплом алу үшін студент оқу кезеңінде жүзу практикасынан өтуі және кемеде ТДВА Конвенциясына сәйкес мақұлданған жұмыс өтілі болуы және оқу - жаттығу орталықтарында кемелер экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы ережелердің талаптарына сәйкес оқуы және дайындықтан өтуі туралы куәліктері болуы тиіс.

«Сауда мақсатында теңізде жүзу туралы» Қазақстан Республикасының Заңында теңіз кемелерінде кадрларды мемлекет меншігіне алудың мемлекеттік саясаты белгіленген.

Білім беру және жұмыс бағдарламалары тобының атауы	Білім беру (жұмыс) бағдарламасының атауы	
Колледж		
10410500 – Су көлігін пайдалану	Техник-кеме жүргізуші	
	Техник	
	Теңізші	
	Рульдік (тамақтандырушы)	
	Кеме электрикі	
	Моторист (машинист)	
	Шағын көлемді кемеңің кеме жүргізушісі	
	Механик (кеме)	
07161500 – Кеме жасау және кеме машиналары мен механизмдеріне қызмет көрсету	Электромеханик (кеме)	
	Кеме жүйелері бойынша Механик	
	Техник-құрылысшы	
	Кеме корпустарын жинаушы	
	Кеме корпусы-жөндеуші	
07160200 – Теңіз техникасын электр радиомонтаждау	Кеме құбыржолшысы	
	Кеме Слесарь-монтажшысы	
	Кеме электромеханигі	
	Кеме электр монтажшысы	
Бакалавриат /Мамандық	Кеме радиомонтажшысы	
	Электр жабдықтарын сынау және жөндеу жөніндегі Электромеханик	
	Магистратура	
	В066 – Теңіз көлігі және технологиясы	Кеме жүргізу
Кемеңің энергетикалық қондырғыларын пайдалану		
Порттар мен көлік терминалдарының қайта тиеу жабдықтарын пайдалану		
Кеме электр жабдықтары мен автоматика құралдарын пайдалану		
М110 – Теңіз көлігі және технологиясы	Теңіз техникасы және технологиясы	
	Су көлігін басқару және кеме қатынасын қамтамасыз ету	

ҰБЖ біліктілікті (ғылыми дәрежелер, аттестаттар, Практикалық дайындық нәтижелері мен функционалдық мүмкіндіктерді тану), сондай-ақ жұмыс беруші үшін теңізшілердің құзыреттілігіне қатысты ақпаратты

неғұрлым айқын түсінуді қамтамасыз етуге арналған. Бұл жүйе сонымен қатар оларды біріктіруге мүмкіндік беретін және осылайша білім беру жүйесінің әртүрлі элементтерін үйлестіруді қамтамасыз ететін біліктіліктер арасындағы байланысты көрсетуге арналған.

ІШКІ СУ КӨЛІГІ

Ішкі су жолдары жалпыға ортақ пайдаланылатын жолдар болып табылады және мемлекеттік меншікте болады.

Қазақстанның кеме қатынасы су жолдарының жалпы ұзындығы 2 104 км құрайды. кеме қатынасы Ертіс, Орал-Каспий және Іле-Балқаш бассейндерінде жүзеге асырылады.

Саланы дамытудың маңызды міндеттерінің бірі кеме қатынасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету болып табылады. Қауіпсіздік бойынша қабылданып жатқан шараларды күшейту мақсатында, атап айтқанда, техникалық флотты жаңарту және тозуы 87 пайызды құрайтын Өскемен, Бұқтырма және Шүлбі кеме қатынасы шлюздерінің қақпаларының металл конструкцияларын ауыстыру талап етіледі%.

Ертіс, Жайық-Каспий және Іле-Балқаш бассейндерінің ішкі су жолдарының пайдаланылатын кеме қатынасы учаскелерінің жалпы ұзындығы 2 103,9 км құрайды.

Су қоймаларының Жоғарғы-ертіс каскады бойынша өтпе жол Өскемен, Бұқтырма және Шүлбі шлюздерімен қамтамасыз етіледі.

Сонымен қатар, ҚР тізілімдерінде 602 бірлік өзен көлігі бар, тасымалдауға 235-ке жуық кеме тартылған.

Көрсетілген саннан шамамен 156 кеме Ертіс бассейнінде, 64 кеме Жайық-Каспий бассейнінде және 15 кеме Іле-Балқаш бассейнінде жұмыс істейді.

Барлық өзен тасымалының 93% - дан астамы Ертіс бассейніне тиесілі.

Тасымалданатын жүктердің номенклатурасы: құм-қиыршық тас қоспасы (ҚҚТ), құм, қиыршық тас, орман, тұз, үлкен жабдық, балық және басқалар.

Жүктерді ауыстырып тиеу Павлодар және Атырау қалаларында орналасқан өзен порттарында, сондай-ақ 15 жүк айлақ құрылыстары арқылы жүзеге асырылады.

2023 жылғы навигация қорытындысы бойынша тасымалдау көлемі шамамен 1,65 млн. тоннаны құрады, бұл 2022 жылғы деңгейдің 104% - ((1,59 млн. тонна) құрайды.

Жолаушылар тасымалы серуендеу теплоходтарымен және паром өткелдерінде жүзеге асырылады.

Жолаушылар флотының жалпы саны шамамен 23 кеме құрайды, оның ішінде 7 кеме Ертіс бассейнінде, 10 кеме Жайық-Каспий бассейнінде және 6 кеме Іле-Балқаш бассейнінде тасымалдауды жүзеге асырады.

2023 жылғы навигацияға шамамен 461 мың жолаушы тасымалданды, бұл 2022 жылғы деңгейдің 104% - составляет құрайды (443,4 мың жолаушы).

Бүгінгі таңда ішкі су көлігі мамандарын даярлау Семей қаласындағы көлік колледжінің базасында ғана жүзеге асырылады. Көлік колледжінде келесі мамандықтар оқытылады: кеме жасау және кеме машиналық механизмдеріне техникалық қызмет көрсету, кеме құбыржолшысы, кеме слесарь-монтаждаушысы, кеме жүйелері жөніндегі механик және су көлігін пайдалану. Сонымен қатар, министрлік ішкі су көлігі мамандарын оқыту үшін білім беру бағдарламаларын ашу мәселесін қарауды жоспарлап отыр.

Кеме жасау

Каспий теңізінің Қазақстандық секторында екі кеме жөндеу кәсіпорны бар:

1. «Сага Аташ» ЖШС (п. Аташ).
2. «Кеме жабдығы және сервис» ЖШС.

Бұл ұйымдар 400 тоннаға дейінгі су асты бөлігін тексеру, сырлау және кемелердің жөндеу-профилактикалық жұмыстарын орындау үшін кемеңі докта көтеруді және тұруын қамтамасыз етеді.

«Зенит» Орал зауыты» АҚ және «Гидроприбор» ҒЗИ» АҚ әскери өндірістің кемелері мен қайықтарын өндіруге және оларға қызмет көрсетуге маманданған. Каспий теңізінің жағалауында жеке жөндеу материалдық базасы болмағандықтан, олар кемеңі көтеру құрылғысын жалға алады СЗМО.

Каспий маңы мемлекеттерінің кеме жасау және кеме жөндеу кәсіпорындары: РФ – 10, Әзірбайжан – 3, Түрікменстан – 1, Иран – 1.

Қазақстанның Каспийде жеке кеме жөндеу инфрақұрылымының болмауы себебінен қазақстандық кемелердің 75% - ы Ресей мен Әзірбайжан кәсіпорындарында докование және жөндеуден өтеді.

ҚР танылған жіктеу қоғамдарының деректері бойынша 2024 жылы – 89 теңіз кемесі, 2025 жылы – 64 теңіз кемесі доктауға жатады.

Доктау 5 жылда 1 рет жүргізіледі.

Каспий өңірінде кемелер құрылысы негізінен Астрахан облысының зауыттарында жүзеге асырылады. Ресейлік кеме жасау қуаттарында «өзен-теңіз» класындағы кемелердің әртүрлі түрлерін салу мүмкіндігі бар.

В 2017 году в Азербайджане построен новый судостроительный завод. Мощности завода позволяют строить в год по 4 танкера грузоподъемностью 15 тыс. тонн или 2 танкера г/п 70 тыс. тонн, 4 судна флота поддержки морских операций, а также проводить ремонт 80-100 судов

2017 жылы Әзербайжанда жаңа кеме жасау зауыты салынды. Зауыттың қуаттылығы жылына жүк көтергіштігі 15 мың тонна 4 танкер немесе ж/к 70 мың тонна 2 танкер, теңіз операцияларын қолдау флотының 4 кемесін салуға, сондай-ақ 80-100 кемеге жөндеу жүргізуге мүмкіндік береді.

Қазақстанда теңіз кемелерін салу бойынша өндіріс жоқ. Қазақстандық кеме қатынасы компаниялары жаңа кемелерге тапсырыс беріп, ресейлік

верфтерде жөндеу жұмыстарын жүргізуді жөн көреді, өйткені Кеден одағы шеңберінде верфь қызметінің құнына ҚҚС есептелмейді.

Маңғыстау облысында кеме жасау өндірісінің жобасын «ЕРСАЙ Каспиан конструктор» ЖШС базасында жеке инвестицияларды тарту есебінен іске асыру жоспарлануда

- **ЭҚЖЖ БОЙЫНША КӘСІПТІК ҚЫЗМЕТТІҢ ӘРБІР ТҮРІНІҢ КӘСІПОРЫНДАРЫНДА НКЗ БОЙЫНША САБАҚТАР МЕН КӘСІПТЕРДІҢ НЕГІЗГІ ТОПТАРЫНЫҢ СИПАТТАМАСЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БІЛІМІ (ДИПЛОМДАР, СЕРТИФИКАТТАР, КУӘЛІКТЕР) ЖӘНЕ ЖҰМЫС ТӘЖІРИБЕСІ БОЙЫНША ТИІСТІ БІЛІКТІЛІКТЕРІ**

Бір деңгейдегі біліктіліктің екіншісінен сапалы айырмашылығын анықтайтын сабақтардың білімі, дағдылары мен құзыреттіліктерінің сипаттамасы кестеде көрсетілген.

5.1. «Ішкі су көлігі» кәсіптері мен негізгі түрлерінің сипаттамасы

СБШ деңгейі	ҰБЖ бойынша Шифр	ҰБЖ бойынша сабақ топтарының атауы	Тиісті деңгейдегі біліктілікке кіші жету жолдары	Ұсынылатын лауазымдардың атауы
7	1210-0	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	Жоғары оқу орнынан кейінгі білім: Phd докторының біліктілігі көлік немесе логистика саласында айтарлықтай практикалық және басқарушылық жұмыс тәжірибесі	Бас директор Бас директордың орынбасары Директор Директордың орынбасары
6	2171	Кеме капитандары және кәсіптік сабақтардың мамандары	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Капитан
6	2171-2	Кеме капитандары	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта), практикалық тәжірибе	Капитан
6	2171-2-005	Капитан	Жоғары және	Капитан

			жоғары оқу орнынан кейінгі білім, орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта), практикалық тәжірибе	
5-6	3115-3-021	Капитанның көмекшісі	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім	Капитанның аға көмекшісі, капитанның екінші көмекшісі, капитанның үшінші көмекшісі
5-6	3115-3-002	Кеме механигі	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім	Аға механик, механик, механиктің екінші көмекшісі, механиктің үшінші көмекшісі
5-6	3115-3-027	Электромеханик (кеме)	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім	Электромеханик
6	2142-9	Басқа құрылыс инженерлері, б.т.к.	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	
6	2142-9-001	Гидротехник	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	
6	2142-9-013	Инженер-гидротехник	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	

6	2165-1-003	Гидрограф	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	
6	1325-3-010	Су торабының (шлюздің) бастығы	Жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) кәсіптік (техникалық) білімі және кеме қатынасы гидротехникалық құрылысының басшы лауазымдарындағы жұмыс өтілі кемінде 5 жыл.	Кеме қатынасы гидротехникалық құрылысының (шлюздің) бастығы
6	3152-1-001	Түбін тазарту снарядының командирі	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Дреджер
6	3152-1-002	Топырақсорғыш, земснаряд командирі	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	
6	2171-2-001	Багермейстер	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	
5	2141-1-005	Инженер-технолог (жалпы профиль)	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім	Инженер-технолог КҚГҚ (шлюз)
5-6	3159-0-001	Диспетчер (жалпы профиль)	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім	Диспетчер КҚГҚ (шлюза) Бас диспетчер КҚГҚ (шлюз) Флот қозғалысы жөніндегі Диспетчер
5	8350-2-012	Шкипер	Тиісті мамандық	

			(біліктілік) бойынша орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім беру	
3-4	8350-2-014	Кеме электрiкi	Орта бiлiм-техникалық және кәсiптiк бiлiм, жұмыс орнында қысқа мерзiмдi оқыту (нұсқау) және / немесе қысқа мерзiмдi курстар	
3	8350-1-007	Кеме өткiзгiш	Орта бiлiм, практикалық тәжiрибе және жұмыс орнында қысқа мерзiмдi оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзiмдi курстар	
3	8350-1-004	Руль меңгерушi	Жұмыс орнындағы практикалық тәжiрибе және/немесе қысқа мерзiмдi оқыту (нұсқау) және/немесе бастауыш жалпы бiлiмнен төмен емес жалпы бiлiм болған жағдайда қысқа мерзiмдi курстар	Рульдiк Аға рульдiк
3	8350-2-009	Подшкипер	Орта бiлiм, практикалық тәжiрибе және/немесе жұмыс орнындағы қысқа мерзiмдi оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзiмдi курстар	
3	8350-2-004	Матрос	Орта бiлiм , практикалық тәжiрибе және жұмыс орнында қысқа мерзiмдi оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзiмдi курстар	Матрос Күзетшi матрос
3	8350-9-009	Гидротехникалық құрылыстарды	Орта бiлiм, практикалық	

		қадағалаушы	тәжірибе және жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар	
1-3	8350-9	Палубалық кеме командаларының басқа мүшелері және соған теңестірілген кәсіптерд жұмысшылары	Орта білім және жұмыс орнындағы қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар	
1-2	8350-9-008	Моторшы-руль меңгеруші	Жұмыс орнындағы практикалық тәжірибе және/немесе қысқа мерзімді оқыту (нұсқау) және/немесе бастауыш жалпы білімнен төмен емес жалпы білім болған жағдайда қысқа мерзімді курстар	Моторшы Аға моторшы
1-2	9331-0-006	Далалық (жол) іздестіру партиясының жұмысшысы	Жұмыс орнындағы практикалық тәжірибе және/немесе қысқа мерзімді оқыту (нұсқау) және/немесе бастауыш жалпы білімнен төмен емес жалпы білім болған жағдайда қысқа мерзімді курстар	

5.2. «Теңіз көлігі» негізгі кәсіптері мен кәсіптерінің сипаттамасы

СБШ деңгейі	ҰБЖ бойынша Шифр	ҰБЖ бойынша сабақ топтарының атауы	Тиісті кіші деңгейдегі біліктілікке жету жолдары	Ұсынылатын лауазым атаулары
7	1325-3	Мамандандырылған теңіз және су көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	Жоғары оқу орнынан кейінгі білім: PhD докторының біліктілігі көлік немесе логистика саласында айтарлықтай практикалық және басқарушылық жұмыс тәжірибесі	Мамандандырылған теңіз көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)

6	2171-2	Кеме капитандары	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе тиісті мамандық (біліктілік) бойынша орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім беру</p> <p>Капитанның жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Бастапқы дайындық»; • «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы дайындық» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»; • АҚЖТБЖ радиооператорының немесе шектеулі жүзу ауданының АҚЖТБЖ радиооператорының кәсіби дипломы; • ТДВА Кодексінің А-II / 1 бөліміне сәйкес радиолокациялық станцияны пайдалану бойынша дайындық; • ТДВА Кодексінің А-II / 1 бөліміне сәйкес автоматты радиолокациялық төсеу жүйесін (АРТЖ) пайдалану бойынша дайындық; • ТДВА Кодексінің А-II / 1 бөліміне сәйкес электрондық картографиялық навигациялық ақпараттық жүйені 	Теңіз кемесінің капитаны
---	--------	------------------	--	--------------------------

			<p>(ЭКНАЖ) пайдалану бойынша даярлау;</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»; • «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»; • «Кедеде алғашқы медициналық көмек көрсету»; 	
6	2171-2-017	Тәлімгер Капитан	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе тиісті мамандық (біліктілік) бойынша орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім беру Капитанның жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) «Бастапқы дайындық»; 2) «Кемені күзету туралы хабардар ету саласында даярлау» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»; 3) АҚЖТБЖ радиооператорының немесе радиооператордың кәсіби дипломы Шектеулі жүзу ауданының АҚЖТБЖ; 4) ТДВА Кодексінің А-II / 1 бөліміне сәйкес радиолокациялық станцияны пайдалану бойынша дайындық; 5) ТДВА 	

			<p>Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес автоматты радиолокациялық төсеу жүйесін (АРТЖ) пайдалану бойынша дайындық;</p> <p>6) ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес электрондық картографиялық навигациялық ақпараттық жүйені (ЭКНАЖ) пайдалану бойынша даярлау;</p> <p>7) «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»;</p> <p>8) «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»;</p> <p>9) «Кемеде алғашқы медициналық көмек көрсету»;</p> <p>10) «Кемедегі медициналық көмек».</p>	
6	2171-2-005	Капитан	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе тиісті мамандық (біліктілік) бойынша орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім беру Капитанның жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Бастапқы дайындық»; • «Подготовка в области осведомленности об охране судна» немесе «Күзет мәселелері бойынша 	Капитан

			<p>тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p> <ul style="list-style-type: none"> • АКЖТБЖ радиооператорының немесе радиооператордың кәсіби дипломы Шектеулі жүзу ауданының АКЖТБЖ; • ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес радиолокациялық станцияны пайдалану бойынша дайындық; • ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес автоматты радиолокациялық төсеу жүйесін (АРТЖ) пайдалану бойынша дайындық; • ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес электрондық картографиялық навигациялық ақпараттық жүйені (ЭКНАЖ) пайдалану бойынша даярлау; • «Құтқару қайықтары мен салдар және жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын кезекші қайықтар жөніндегі маман»; • «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»; • «Кемеде алғашқы медициналық көмек көрсету»; • «Кемедегі медициналық көмек». 	
5	3156-0-003	Кеме қозғалысын басқару қызметінің диспетчері	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша	Флот қозғалысы жөніндегі Диспетчер, кемелер

			<p>практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім</p> <p>Практикалық жұмыс тәжірибесі, біліктілік құжаттарының болуы және ТДВА -78/95 сәйкес оқу-жаттығу орталығы берген арнайы даярлықтан өткені туралы куәліктердің болуы.</p>	<p>қозғалысын басқару жүйесінің операторы, кемелер қозғалысын басқару жүйесінің оператор-тағылымдамашыс , кемелер қозғалысын басқару жүйесінің аға операторы, кемелер қозғалысын басқару жүйесінің операторларының ауысым бастығы</p>
5-6	3115-3-021	Капитанның көмекшісі	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім</p> <p>Капитан көмекшісінің жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <p>1) «Бастапқы дайындық»;</p> <p>2) «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы дайындық» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p> <p>3) АҚЖТБЖ радиооператорының немесе радиооператордың кәсіби дипломы Шектеулі жүзу ауданының АҚЖТБЖ ;</p> <p>4) ТДВА Кодексінің А-II / 1 бөліміне сәйкес радиолокациялық станцияны пайдалану</p>	<p>Аға капитанның көмекшісі, екінші капитанның көмекшісі, үшінші капитанның көмекшісі</p>

			<p>бойынша дайындық;</p> <p>5) ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес автоматты радиолокациялық төсеу жүйесін (АРТЖ) пайдалану бойынша дайындық;</p> <p>6) ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес электрондық картографиялық навигациялық ақпараттық жүйені (ЭКНАЖ) пайдалану бойынша даярлау;</p> <p>7) «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»;</p> <p>8) «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»;</p> <p>9) «Кемеде алғашқы медициналық көмек көрсету»;</p> <p>10) «Кемедегі медициналық көмек».</p>	
	3115-3-001	Капитанның вахталық көмекшісі	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім</p> <p>Капитан көмекшісінің жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <p>1) «Бастапқы дайындық»;</p> <p>2) «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы дайындық» немесе «Күзет мәселелері</p>	капитанның аға көмекшісі, капитанның екінші көмекшісі, капитанның үшінші көмекшісі

			<p>бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p> <p>3) АҚЖТБЖ радиооператорының немесе радиооператордың кәсіби дипломы АҚЖТБ ограниченного района плавания;</p> <p>4) ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес радиолокациялық станцияны пайдалану бойынша дайындық;</p> <p>5) ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес автоматты радиолокациялық төсеу жүйесін (АРТЖ) пайдалану бойынша дайындық;</p> <p>6) ТДВА Кодексінің А-ІІ / 1 бөліміне сәйкес электрондық картографиялық навигациялық ақпараттық жүйені (ЭКНАЖ) пайдалану бойынша даярлау;</p> <p>7) «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»;</p> <p>8) «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»;</p> <p>9) «Кемеде алғашқы медициналық көмек көрсету»;</p> <p>10) «Кемедегі медициналық көмек».</p>	
5-6	3115-3-002	Кеме механигі	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық	Аға механик, механик, екінші механик, вахта

			<p>(біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім</p> <p>Механиктің жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <p>1) «Бастапқы дайындық»;</p> <p>2) «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы дайындық» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p> <p>3) «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»;</p> <p>4) «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»;</p> <p>5) «Кемеде алғашқы медициналық көмек көрсету»;</p> <p>6) «Кемедегі медициналық көмек»</p>	механигі
6	7233-1-004	Теңіз кемесінің электрмеханигі	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім</p> <p>Электромеханиктің жұмыс дипломы, сертификаттар (қолданылатын жерде):</p> <p>1) «Бастапқы дайындық»;</p> <p>2) «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы</p>	

			<p>дайындық» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p> <p>3) «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»;</p> <p>4) «Кеңейтілген бағдарлама бойынша өртке қарсы күрес»;</p> <p>5) «Кемеде алғашқы медициналық көмек көрсету»;</p> <p>6) «Кемедегі медициналық көмек».</p>	
5	3152-1-005	Лоцман	<p>Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, тиісті мамандық (біліктілік) бойынша практикалық тәжірибе/ орта білімнен кейінгі (арнаулы орта, кәсіптік орта) білім</p> <p>Практический опыт и одобренный стаж работы на судне.</p> <p>Кеме экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы Ережеде белгіленген дипломның болуы</p> <p>Кеме экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы ережелердің талаптарына сәйкес оқу-жаттығу орталықтарында оқу және даярлықтан өту туралы куәліктердің болуы</p> <p>Міндетті медициналық тексеруден (тексеруден) өту.</p>	Теңіз лоцман
1-2	8350-2	Матрос	<p>Жұмыс орнындағы практикалық тәжірибе және/немесе қысқа</p>	Матрос Білікті матрос Бірінші класты

			<p>мерзімді оқыту (нұсқау) және/немесе бастауыш жалпы білімнен төмен емес жалпы білім болған жағдайда қысқа мерзімді курстар</p> <p>Сертификаттар:</p> <p>1) «Бастапқы дайындық»;</p> <p>2) «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы дайындық» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p> <p>Қажет болған жағдайда: «Жылдамдықты кезекші қайықтар болып табылмайтын құтқару қайықтары мен салдары және кезекші қайықтар жөніндегі маман»;</p>	<p>матрос, навигациялық вахта құрамындағы матрос</p>
1-2	8350-9-008	Моторшы	<p>Жұмыс орнындағы практикалық тәжірибе және/немесе қысқа мерзімді оқыту (нұсқау) және/немесе бастауыш жалпы білімнен төмен емес жалпы білім болған жағдайда қысқа мерзімді курстар</p> <p>Сертификаттар:</p> <p>1) «Бастапқы дайындық»;</p> <p>2) «Кемені күзету туралы хабардарлық саласындағы дайындық» немесе «Күзет мәселелері бойынша тағайындалған міндеттер саласында даярлау»;</p>	<p>Моторист сынып Вахталық моторист</p>

5.3. «Кеме жасау және кеме жөндеу» кәсіптері мен кәсіптердің негізгі түрлеріне сипаттама

СБШ деңгейі	ҰСК бойынша Шифр	ҰСК бойынша сабақ топтарының атауы	Тиісті кіші деңгейдегі біліктілікке жету жолдары	Ұсынылатын лауазым атаулары
7	1323-0	Мамандандырылған құрылыс бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	Жоғары оқу орнынан кейінгі білім: PhD докторының біліктілігі көлік немесе логистика саласында айтарлықтай практикалық және басқарушылық жұмыс тәжірибесі	Кеме жасау (кеме жөндеу) зауытының директоры
7	1210-0-060	Кеме жасау верфи бастығы (директор)	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кеме жасау зауытының бас инженері
6	2144-3-002	Теңіз кемелерін жабдықтау жөніндегі инженер	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кемелерді жобалау және салу инженері
6	2144-3-003	Кеме жабдықтары жөніндегі инженер	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кемелерді жобалау және салу инженері
6	2144-3-004	Кеме көтеру жұмыстары жөніндегі инженер	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кемелерді жобалау және салу инженері
6	2144-3-006	Кеме жасау инженері	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кемелерді жобалау және салу инженері
6	2144-3	Инженерлер-кемелік механиктер және кеме жасаушылар	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кемелерді жобалау және салу инженері
6	2142-4	Құрылысты қадағалау инженерлері	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кемелерді жобалау және салу инженері
5-6	3115-3-009	Кеме жүйелері бойынша механик	Техникалық және кәсіптік білім, жұмыс орнындағы практикалық тәжірибе (нұсқау) және / немесе қысқа мерзімді курстар	
5	7214-9-021	Слесарь-механик	Техникалық және	Кеме Слесарь-

			кәсіптік білім, жұмыс орнындағы практикалық тәжірибе(нұсқау) және / немесе қысқа мерзімді курстар	монтажшысы
4	7233-9	Теңіз және өзен кемелерінің басқа слесарлары мен жөндеушілері, б.т.к	Техникалық және кәсіптік білім, практикалық тәжірибе, жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар	
4	7212-1-008	Дәнекерлеуші	Техникалық және кәсіптік білім беру, жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (нұсқау беру) және / немесе қысқа мерзімді курстар	Кеме дәнекерлеушісі
4	7233-9-011	Кеме слесарі-монтажшы	Орта білім және жұмыс орнындағы қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар	
4	7233-9-013	Кеме корпусын салушы-жөндеуші	Орта білім және жұмыс орнындағы қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар	
4	7233-9-015	Кемелік құбыржолшы	Среднее образование и краткосрочное обучение (инструктаж) на рабочем месте и/или краткосрочные курсы	
2-3	8211-6	Кеме жинаушылар	Орта білім және практикалық тәжірибе және жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (брифинг) және / немесе қысқа мерзімді курстар	Кеме корпустарын жинаушы

• **САЛАНЫҢ (САЛАНЫҢ) КӘСІБИ СТАНДАРТТАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ: ҚОЛДАНЫСТАҒЫ ЖӘНЕ ӘЗІРЛЕУГЕ ЖОСПАРЛАНҒАН**

Су көлігі (теңіз және ішкі су көлігі) саласындағы салалық біліктілік шеңберін әзірлеу кезінде «Кемелердің құрылысын, жаңғыртылуын және жабдықталуын ұйымдастыру» кәсіби стандартын әзірлеу және бекіту жүргізілуде.

Қолданыстағы кәсіби стандарттар:

- Кеме қатынасы жағдайына қызмет көрсету (кеме жүргізуші-жол шебері);
 - Кеме қатынасы жағдайына қызмет көрсету (кеме механигі-жол шебері);
 - Ішкі су жолдарын күтіп ұстау;
 - Ішкі су жолдарының кемелерін жөндеу;
 - Техникалық флоттың ішкі суда жүзетін кемелерін пайдалану және өндірістік-технологиялық қызметі;
 - Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) күтіп ұстау
 - Кемелердің қауіпсіз жүзуін қамтамасыз ету. Кемелерді ЖІӨ және Акватория учаскелерінде өткізу;
 - Су көлігі кемелерінің сыныпталуы және техникалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету (кеме қатынасы тіркелімі);
 - Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) кемелік өткізу;
 - Кеме жүретін гидротехникалық құрылысты (шлюзді) жөндеу;
 - Теңіз кемелерінің электр энергетикалық жүйесін пайдалану;
 - Теңіз флотын қауіпсіз пайдалануды ұйымдастыру және бақылау;
 - Теңіз кемелерін және ішкі жүзу кемелерін кеме жүргізу (кеме жүргізуші);
- Кемелердің энергетикалық қондырғыларын пайдалану;
теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелері (кеме механигі);
- Маманды теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жіберу үшін міндетті кәсіптік даярлықты ұйымдастыру;
 - Кеме және басқа жүктерді тиеу және түсіру.

7. ҚОРЫТЫНДЫЛАР МЕН ҰСЫНЫСТАР

Салалық біліктілік шеңбері су көлігі (теңіз және ішкі су көлігі) саласындағы қызметкерлерінің біліктілігін үнемі жаңартып отыру үшін және арттыру үшін құрылымдық механизмді ұсынады, бұл олардың кәсіби өсуіне, жүк тасымалы көлемінің тиісті түрде ұлғаюына және саланың кадрлық әлеуетін мемлекет меншігіне алуға ықпал етеді, су көлігіндегі мақсаттарды,

міндеттерді, өндірістік циклды, қызмет түрлерін және ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлін ескере отырып, ҰБК-ның қызметкерлердің құзыреттеріне қойылатын талаптарын нақтылайды.

Су көлігі саласындағы кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес отырысының 2024 жылғы 20 мамырдағы №5 хаттамасымен бекітілген қорытынды бойынша кәсіптік стандарттардың тізімін бекіту туралы шешім қабылданды:

1. Кеме жүргізуші (ішкі су көлігі);
2. Механик (ішкі су көлігі);
3. Ішкі су жолдарын күтіп ұстау;
4. Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) күтіп ұстау;
5. Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) кемелік өткізу;
6. Кеме жүргізуші (теңіз көлігі);
7. Механик (теңіз көлігі);
8. Кемелерді салуды, жаңғыртуды және жабдықтауды ұйымдастыру.

Сондай-ақ, салалық кеңестің шешімімен халықаралық тәжірибеге біліктілік сипаттамалары мен талаптарына сәйкес кәсіптер саны қысқартылды.

1.	Кеме жүргізуші (ішкі су көлігі)	• Капитан
		• Капитанның аға көмекшісі
		• Капитанның екінші көмекшісі
		• Капитанның үшінші көмекшісі
		• Шкипер
		• Подшкипер
		• Матрос
		• Вахта матросы
		• Аға руль меңгеруші
		• Руль меңгеруші
2.	Механик (ішкі су көлігі)	• Аға механик
		• Механик
		• Механиктің екінші көмекшісі
		• Механиктің үшінші көмекшісі
		• Электрмеханик
		• Аға моторшы
		• Моторшы
		• Кеме электрикі
3.	Ішкі су жолдарын күтіп ұстау	• Гидротехник
		• Гидрограф
		• Дреджер (тереңдеткіш)
		• Далалық (жол) арналық іздестіру

		партиясының жұмысшысы
4.	Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) күтіп ұстау	<ul style="list-style-type: none"> • КҚГҚ (шлюз) қадағалаушысы • КҚГҚ (шлюз) инженер-гидротехнигі • КҚГҚ (шлюз) инженер-технологы
5.	Кеме қатынайтын гидротехникалық құрылысты (шлюзді) кемелік өткізу	<ul style="list-style-type: none"> • КҚГҚ (шлюз) кеме өткізгіші • КҚГҚ (шлюз) диспетчері • КҚГҚ (шлюз) бас диспетчері
6.	Кеме жүргізуші (теңіз көлігі)	<ul style="list-style-type: none"> • Тәлімгер Капитан • Кеме капитаны • Капитанның аға көмекшісі • Капитанның вахталық көмекшісі • Лоцман • 1 сыныпты матрос • Күзетші матрос • Флот қозғалысы жөніндегі диспетчер
7.	Механик (теңіз көлігі)	<ul style="list-style-type: none"> • Аға механик • Екінші механик • Вахта механигі • 1 сыныпты матрос • Вахталық моторшы • Электрмеханик
8.	Кемелерді салуды, жаңғыртуды және жабдықтауды ұйымдастыру	<ul style="list-style-type: none"> • Кемелерді жобалау және салу инженері • Кеме дәнекерлеушісі • Кеме слесарь-монтажшысы • Кеме жүйелері бойынша механик • Кеме корпусы салушы-жөндеуші • Кеме корпустарын жинаушы • Кемелік құбыржолшы

• **КЕСТЕЛІК ФОРМАТТАҒЫ СБШ БІЛІКТІЛІК ДЕҢГЕЙЛЕРІНІҢ СИПАТТАМАСЫ**

8.1-кесте - «Ішкі су көлігі» кәсіби тобындағы біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы

ҰСК сабақтары	СБШ деңгейі	ҰБК деңгейі	Кезеңдері	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Дағдылар	Жеке құзыреттер
1 бөлім. Байланысты басқару процестері							
1210-0 Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	7	7	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Саланы дамытудың жаңа және күрделі идеяларын сыни талдау, бағалау және синтездеу үшін әртүрлі функционалдық салалардан кең ауқымды практикалық, инновациялық және пәнаралық білімге ие болу	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызметтің нәтижелерін болжау, кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау; жаңа шешімдер мен	Көшбасшылық Коммуникативтілік Жауапкершілік Ұйымшылдық Әділеттілік Толеранттылық

						практикаларды алуға әкелетін жобаларға бастамашылық жасау, әзірлеу және бейімдеу, іске асыру; кәсіби пікірталастарға ауызша немесе жазбаша түрде қатысу.	
1323-0 Мамандандырылған құрылыс бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	7	7	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Саланы дамытудың жаңа және күрделі идеяларын сыни талдау, бағалау және синтездеу үшін әртүрлі функционалдық салалардан кең ауқымды практикалық, инновациялық және пәнаралық білімге ие болу	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызметтің нәтижелерін болжау, кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау; жаңа шешімдер мен	Көшбасшылық Коммуникативтілік Жауапкершілік Ұйымшылдық Әділеттілік Толеранттылық
1325-1 Мамандандырылған көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) (жалпы бейінді)							

						практикаларды алуға әкелетін жобаларға бастамашылық жасау, әзірлеу және бейімдеу, іске асыру; кәсіби пікірталастарға ауызша немесе жазбаша түрде қатысу.	
1325-3 Теңіз және су көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Саланы дамытудың жаңа және күрделі идеяларын сыни талдау, бағалау және синтездеу үшін әртүрлі функционалдық салалардан кең ауқымды практикалық, инновациялық және пәнаралық білімге ие болу	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызметтің нәтижелерін болжау, кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау; жаңа шешімдер мен	Көшбасшылық Коммуникативтілік Жауапкершілік Ұйымшылдық Әділеттілік Толеранттылық

						практикаларды алуға әкелетін жобаларға бастамашылық жасау, әзірлеу және бейімдеу, іске асыру; кәсіби пікірталастарға ауызша немесе жазбаша түрде қатысу.	
2171-2 Кеме капитандары	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Су көлігі қызметін жетілдірудің жаңа әдістері мен тәсілдерін әзірлеу үшін негіз болатын ғылым және кәсіби қызмет саласындағы тұжырымдамалық Білім (оның ішінде инновациялық және пәнаралық). Белгілі бір салада қолданбалы сипаттағы жаңа білім құру	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыра және басқара білу; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес айқындау, оларға қол жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік	Көшбасшылық коммуникативтілік жауапкершілік ұйымшылдық әділеттілік толеранттылық және сабырлылық және шешімділік

						қызметтің нақты түріндегі тәуекелдерді айқындау, бағалау және алдын алу	
2 бөлім. Салалық процестер							
3115-3 Техниктер-кеме механиктері, техниктер-кеме жасаушылар	5-6	5-6	Процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы, көбінесе белгілі бір функционалды қызмет саласында мамандандырылған . Кәсіби мәселелерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздеу	Шешудің әртүрлі тәсілдерін және оларды таңдауды қамтитын практикалық мәселелерді шеше білу; теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі, соның ішінде балама нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну; қызметті ағымдағы және	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

						қорытынды бақылауды, бағалауды және түзетуді жүзеге асыру	
3115-3-021 Капитанның көмекшісі	6	6	Процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Қызметтің белгілі бір функционалды саласы шеңберінде мамандандырылған сипаттағы теориялық және практикалық білімдердің кең ауқымы. Кәсіби мәселелерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздеу	Шешудің әртүрлі тәсілдерін және оларды таңдауды көздейтін практикалық міндеттерді шеше білу; теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі, соның ішінде балама нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну; қызметті ағымдағы және қорытынды бақылауды,	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

						бағалауды және түзетуді жүзеге асыру	
3. Дайындық салааралық процестер							
2165-1 Геодезистер	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Кәсіби қызметтің нақты түріндегі тереңдетілген теориялық және практикалық білім (оның ішінде инновациялық). Кәсіби ақпаратты өз бетінше іздеу, талдау және бағалау	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыру және басқару; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес анықтау, оларға қол жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік қызметтің нақты түріндегі тәуекелдерді анықтау, бағалау және алдын алу; әртүрлі, соның ішінде инновациялық,	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық өзін өзі ынталандыру

						тәсілдер мен әдістерді, пәнаралық білімді пайдалана отырып, технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы проблемаларды шешу	
2141-1 Инженер-технологтар (жалпы профиль)	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Автокөлік қызметін жетілдірудің жаңа әдістері мен тәсілдерін әзірлеу үшін негіз болатын ғылым және кәсіби қызмет саласындағы тұжырымдамалық (оның ішінде инновациялық және пәнаралық) білім. Белгілі бір салада қолданбалы сипаттағы жаңа білім құру	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыра және басқара білу; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес айқындау, оларға қол жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік қызметтің	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

						нақты түріндегі тәуекелдерді айқындау, бағалау және алдын алу	
3159-0 Басқа көлік диспетчерлері және оған теңестірілген кәсіптердің жұмыскерлері, б. т. к.	5-6	5-6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Кәсіби қызметтің нақты түріндегі тереңдетілген теориялық және практикалық білім (оның ішінде инновациялық). Кәсіби ақпаратты өз бетінше іздеу, талдау және бағалау	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыру және басқару; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес анықтау, оларға қол жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік қызметтің нақты түріндегі тәуекелдерді анықтау, бағалау және алдын алу; әртүрлі, соның ішінде инновациялық,	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық өзін өзі ынталандыру

						тәсілдер мен әдістерді, пәнаралық білімді пайдалана отырып, технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы проблемаларды шешу	
2142-9-001 Гидротехник	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Кәсіби қызметтің нақты түріндегі тереңдетілген теориялық және практикалық білім (оның ішінде инновациялық). Кәсіби ақпаратты өз бетінше іздеу, талдау және бағалау	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыру және басқару; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес анықтау, оларға қол жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік қызметтің нақты түріндегі	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық өзін өзі ынталандыру

						тәуекелдерді анықтау, бағалау және алдын алу; әртүрлі, соның ішінде инновациялық, тәсілдер мен әдістерді, пәнаралық білімді пайдалана отырып, технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы проблемаларды шешу	
2142-9 Другие инженеры-строители, б. т. к.	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Кәсіби қызметтің нақты түріндегі тереңдетілген теориялық және практикалық білім (оның ішінде инновациялық). Кәсіби ақпаратты өз бетінше іздеу, талдау және бағалау	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыру және басқару; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес анықтау, оларға қол	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық өзін өзі ынталандыру

						жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік қызметтің нақты түріндегі тәуекелдерді анықтау, бағалау және алдын алу; әртүрлі, соның ішінде инновациялық, тәсілдер мен әдістерді, пәнаралық білімді пайдалана отырып, технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы проблемаларды шешу	
4. Аралас және өтпелі көмекші процестер							
9331-0 Көлікте және байланысты жұмыс істейтін біліктілігі	2	2	Процестердің орындалуын реттеу,	Қызмет көрсету/ немесе	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған	Қарапайым практикалық тапсырмалард	Жауапкершілік Тәртіп Стресске

жоқ жұмысшылар			өзгерістерді басқару	негізгі өндіріс	негізгі базалық білім	ы орындай білу; нұсқаулықта көрсетілген алгоритм бойынша әрекет ету тәсілін таңдау; іс-әрекеттерді жұмыс жағдайының шарттарына сәйкес түзету	төзімділік икемділік және бейімделу
8350-9 Палубалық кеме командаларының басқа мүшелері және оған теңестірілген жұмысшылар, б. т. к.	1-3	1-3	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған базалық, жалпы білім беретін және тәжірибеге бағдарланған кәсіптік білім	Қалыпты жағдайда стандартты бірдей типтегі практикалық есептерді шешу дағдысы. Білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі іс-әрекет тәсілдерін таңдай білу, алынған нәтижелерді ескере отырып,	Жауапкершілік Тәртіп Стресске төзімділік икемділік және бейімделу

						қызметті түзету	
8350-2 Палуба командасының мүшелері	3-5	3-5	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған базалық, жалпы білім беретін және тәжірибеге бағдарланған кәсіптік білім	Қалыпты жағдайда стандартты бірдей типтегі практикалық есептерді шешу дағдысы. Білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі іс-әрекет тәсілдерін таңдай білу, алынған нәтижелерді ескере отырып, қызметті	Жауапкершілік Тәртіп Стресске төзімділік икемділік және бейімделу

						түзету	
--	--	--	--	--	--	--------	--

Кесте 8.2 – «Теңіз көлігі» кәсіби тобындағы біліктілік деңгейлердің сипаттамасы

ҰСК сабақтары	СБШ деңгейі	ҰБК деңгейі	Кезеңдері	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Дағдылар	Жеке құзыреттер
1 бөлім. Аралас және өтпелі көмекші процестер							
1323-0 Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	7	7	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Саланы дамытудың жаңа және күрделі идеяларын сыни талдау, бағалау және синтездеу үшін әртүрлі функционалдық салалардан кең ауқымды практикалық, инновациялық және пәнаралық білімге ие болу	Стратегиялық жоспарларды әзірлеу, бюджеттерді басқару, қызметтің негізгі көрсеткіштерін талдау, командалардың жұмысын үйлестіру, белгісіздік жағдайында шешім қабылдау, Жаңа бизнес-процестерді әзірлеу және енгізу, жобаларды іске асырудың барлық кезеңдерінде басқару, тәуекелдерді бағалау және азайту қабілеті.	Көшбасшылық Коммуникативтілік Жауапкершілік Ұйымшылдық Әділеттілік Толеранттылық

<p>1325-3 Мамандандырылған теңіз және су көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)</p>	7	7	<p>Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару</p>	Басқару	<p>Саланы дамытудың жаңа және күрделі идеяларын сыни талдау, бағалау және синтездеу үшін әртүрлі функционалдық салалардан кең ауқымды практикалық, инновациялық және пәнаралық білімге ие болу</p>	<p>Логистикалық операцияларды жоспарлау және үйлестіру, көлік маршруттарын талдау және оңтайландыру, операциялық тәуекелдерді басқару, Халықаралық қауіпсіздік стандарттарының сақталуын қамтамасыз ету, Кемелерді пайдалануды бақылау, авариялық әрекеттерді басқару, порт және мемлекеттік қызметтермен өзара іс-қимыл жасау қабілеті.</p>	<p>Көшбасшылық Коммуникативтілік Жауапкершілік Ұйымшылдық Әділеттілік Толеранттылық</p>
<p>2171-2 Кеме капитандары</p>	6	6	<p>Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестерді</p>	Басқару	<p>Жер үсті және жағалау бағдарларын пайдалана отырып кеме жүргізу, вахта алып жүру, жүзу,</p>	<p>Кемені әртүрлі жағдайларда басқара білу, өткелдердің жоспарларын әзірлеу және іске асыру, навигация жүргізу, кеме мен</p>	<p>Көшбасшылық коммуникативтілік жауапкершілік ұйымшылдық әділеттілік толеранттылық сабырлылық және шешімділік</p>

			ң орындалуы н талдау және реттеу, өзгерістерді басқару		радионавигациялық орналасу орнын анықтау жүйелері, эхолоттар, рульді басқару жүйелері, Метеорология, көпірдегі жеке құрамды басқару, авариялар кезіндегі іс-қимылдар, теңізде апат сигналын алу кезіндегі іс-қимылдар бойынша білім, ағылшын тілі	экипаждың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша бағалау және шаралар қабылдау, тиеу-түсіру операцияларын бақылау, жағалау қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау, кеме құжаттамасын жүргізу, экипаждың жаттығуларын ұйымдастыру және өткізу.	
2 бөлім. Салалық процестер							
3115-3-002 Кеме механигі	5-6	5-6	Процестердің орындалуы н талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Машина вахтасын өткізудің негізгі қағидаттарын, машина бөлімшесінің ресурстарын басқаруды, механикалық жүйелердің конструкциясы мен жұмысының	Кеме жабдықтарын диагностикалау және жөндеу, техникалық қызмет көрсету және жоспарлы-алдын алу жұмыстарын орындау, жабдықтарды жаңғырту бойынша техникалық шешімдерді әзірлеу және енгізу,	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

					негізгі қағидаттарын білу, ағылшын тілі	техникалық жүйелердің жай-күйіне талдау және бағалау жүргізу, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау стандарттарының сақталуын қамтамасыз ету қабілеті.	
3152-1 Кеме штурмандары (капитандар, көмекшілері)	5-6	5-6	Процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Жер үсті және жағалау бағдарларын пайдалана отырып, кеме жүргізу, вахта алып жүру, жүзу, радионавигациялық орналасқан жерді анықтау жүйелері, эхолоттар, рульді басқару жүйелері, Метеорология, көпірдегі жеке құрамды басқару бойынша білімдері,	Рейсті жоспарлау және кеме жүргізу, өтуді жоспарлау және жүзеге асыру және орналасқан жерін анықтау, қауіпсіз навигациялық вахтаны алып жүру, теңізде жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін радиолокатор мен САРП пайдалану, радиолокаторды пайдалана отырып кеме жүргізу, авариялар кезіндегі іс-қимылдар, теңізде апат сигналын алу кезіндегі іс-қимылдар, кемеңі	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

					ағылшын тілі	маневрлеу, көрнекі сигналдар арқылы ақпаратты беру және алу, құтқару құралдары мен құрылғыларын пайдалану. Кемелерде алғашқы медициналық көмек құралдарын қолдану	
3. Дайындық салааралық процестер							
3156 3156-0 Теңіз қозғалысының диспетчерлері	5-6	5-6	Процестердің орындалуын ұйымдастыру және бақылау, талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Теңізде жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету және кеме қозғалысын басқару бойынша теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы, кәсіби міндеттерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздеу	Теңіз қозғалысын үйлестіру, теңізде жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету, трафикті бақылау және басқару жүйелерін пайдалану, навигациялық ақпаратты талдау, қозғалысты жақсарту жөніндегі рәсімдерді әзірлеу және енгізу, кеме капитандарымен және жағалау қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау, штаттан тыс	Тыныштық пен шешімділік қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық ақпаратпен жұмыс істеу

						жағдайларда шешім қабылдау қабілеті.	
4. Аралас және өтпелі көмекші процестер							
8350-9 Палубалық кеме командаларының басқа мүшелері және оған теңестірілген жұмысшылар, б. т. к.	1-3	1-3	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған базалық, жалпы білім беретін және тәжірибеге бағдарланған кәсіптік білім Арқандап байлау жүйесін және онымен байланысты рәсімдерді білу Жүктерді қауіпсіз өңдеу, орналастыру және бекіту рәсімдерін білу Палубалық жабдықты білу	Қалыпты жағдайда стандартты бірдей типтегі практикалық тапсырмаларды орындау дағдысы, білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі іс-қимыл тәсілдерін таңдай білу, алынған нәтижелерді ескере отырып, қызметті түзету, жұмыстарды орындау кезінде қауіпсіздік стандарттарын сақтау, негізгі кеме жабдықтарымен жұмыс істеу дағдылары.	Жауапкершілік тәртіп стресске төзімділік икемділік және бейімделу
8350-2 Палуба командасының мүшелері	3-5	3-5	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған базалық, жалпы білім беретін және тәжірибеге	Қауіпсіз жүрісті навигациялық вахтаны алып жүруге жәрдемдесу, арқандап байлауға, зәкірге қоюға және	Жауапкершілік тәртіп стресске төзімділік икемділік және бейімделу

			басқару		бағдарланған кәсіптік білім Арқандап байлау жүйесін және онымен байланысты рәсімдерді білу Жүктерді қауіпсіз өңдеу, орналастыру және бекіту рәсімдерін білу Палубалық жабдықты білу	басқа да арқандап байлау операцияларына қатысу, палубалық жабдықтар мен механизмдерді қауіпсіз пайдалануға жәрдемдесу, кеме бұйрықтары мен өкімдерін орындау, кемедегі қауіпсіздік қағидалары мен нормаларын сақтау қабілеті.	
8350-1 Руль меңгеруші және штурмандар	3	3	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған негізгі базалық білім	Қарапайым практикалық тапсырмаларды орындай білу, нұсқаулықта көрсетілген алгоритм бойынша әрекет ету тәсілін таңдау, іс-әрекеттерді жұмыс жағдайының шарттарына сәйкес түзету, кемедегі қауіпсіздік ережелері мен нормаларын сақтау,	Жауапкершілік тәртіп стресске төзімділік икемділік және бейімделу

						капитанның бұйрықтары мен өкімдерін орындау.	
--	--	--	--	--	--	--	--

Кесте 8.3 – «Кеме жасау» кәсіби тобындағы біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы

ҰСК сабақтары	СБШ деңгейі	ҰБК деңгейі	Кезеңдері	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Дағдылар	Жеке құзыреттер
1 бөлім. Сабақтас және өтпелі басқару процестері							
1323-0 Мамандандырылған құрылыс бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	7	7	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Басқару	Саланы дамытудың жаңа және күрделі идеяларын сыни талдау, бағалау және синтездеу үшін әртүрлі функционалдық салалардан кең ауқымды практикалық, инновациялық және пәнаралық білімге ие болу	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызметтің нәтижелерін болжау, кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау; жаңа шешімдер мен практикаларды	Стратегияны анықтау, процестер мен қызметті басқару, шешім қабылдау және институционалдық құрылымдар деңгейіндегі жауапкершілік. Практикалық салада көшбасшылық, дербестік, талдау, бағалау және күрделі инновациялық идеяларды жүзеге асыру қабілеті. Кәсіби қызмет саласындағы құзыретті қарым-қатынас

						алуға әкелетін жобаларға бастамашылық жасау, әзірлеу және бейімдеу, іске асыру; кәсіби пікірталастарға ауызша немесе жазбаша түрде қатысу.	
2 бөлім. Салалық процестер							
2144-3 Инженера-кеме механиктері және инженер-кеме жасаушылар	6	6	Бастамашылық және жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс	Кәсіби қызметтің нақты түріндегі тереңдетілген теориялық және практикалық білім (оның ішінде инновациялық). Кәсіби ақпаратты өз бетінше іздеу, талдау және бағалау	Құрылымдық бөлімшенің немесе кәсіпорынның қызметін ұйымдастыру және басқару; кәсіби қызметтің мақсаттарын дербес анықтау, оларға қол жеткізу әдістері мен құралдарын таңдау және негіздеу; кәсіптік қызметтің нақты түріндегі тәуекелдерді анықтау, бағалау	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық өзін өзі ынталандыру

						және алдын алу; эртүрлі, соның ішінде инновациялық, тәсілдер мен әдістерді, пәнаралық білімді пайдалана отырып, технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы проблемаларды шешу	
3. Дайындық салааралық процестер							
7233-1 Теңіз және өзен кемелерінің трансмиссиясы қозғалтқышының слесарлары мен жөндеушілері	4	4	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған негізгі базалық білім	Қарапайым практикалық тапсырмаларды орындай білу; нұсқаулықта көрсетілген алгоритм бойынша әрекет ету тәсілін таңдау; іс- әрекеттерді жұмыс жағдайының шарттарына	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

						сәйкес түзету	
7233-9 Теңіз және өзен кемелерінің басқа слесарлары мен жөндеушілері, б. т. к.	4	4	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған негізгі базалық білім	Қарапайым практикалық тапсырмаларды орындай білу; нұсқаулықта көрсетілген алгоритм бойынша әрекет ету тәсілін таңдау; іс-әрекеттерді жұмыс жағдайының шарттарына сәйкес түзету	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық
8211-6 Кеме жинаушылар	2-3	2-3	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған негізгі базалық білім	Қарапайым практикалық тапсырмаларды орындай білу; нұсқаулықта көрсетілген алгоритм бойынша әрекет ету тәсілін таңдау; іс-әрекеттерді жұмыс жағдайының шарттарына	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

						сәйкес түзету	
4. Іргелес және өтпелі көмекші процестер							
7212-1 Дәнекерлеушілер	4	4	Процестердің орындалуын реттеу, өзгерістерді басқару	Қызмет көрсету/ немесе негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және өз бетінше алған негізгі базалық білім	Қарапайым практикалық тапсырмаларды орындай білу; нұсқаулықта көрсетілген алгоритм бойынша әрекет ету тәсілін таңдау; іс-әрекеттерді жұмыс жағдайының шарттарына сәйкес түзету	Сабырлы және шешімді қарым қатынас дағдылары жауапкершілік тәртіп және қатаңдық

- **Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы (1-қосымшаға сәйкес);**
- **2008 (ISCO-08) және НКЗ (2-қосымшаға сәйкес) сабақтарының халықаралық стандарттық сыныптамасын ескере отырып, СБШ-дағы кәсіптік біліктілік картасы.**